

FELTÁMADÁS

A Biblia szerint Jézus - pénteki keresztre feszítése után - a harmadik napon, vasárnap feltámadt.

Kereszthalálával nem szabadította meg a világot a szenvedéstől, de megváltotta minden ember bűnét, feltámadásával pedig győzelmet aratott a halál felett. Az eredetileg zsidó vallási ünnep az egyiptomi fogságból való szabadulás ünnepe volt. A húsvét egybeesik a tavaszi napéjgyenlőség idején tartott termékenységi ünnepekkel is, amelynek elemei a feltámadás, az újjászületés.

km

A húsvét eredete, története és jelképei

A húsvéti ünnep neve különböző nyelveken más és más. Közös eredete azonban, a húsvét héber neve, a pészah. A szó kikerülést, elkerülést jelent. Eredetileg a keresztény és a zsidó ünnep egybe is esett.

A niceai zsinat i. sz. 325-ben szabályozta a keresztény ünnepek rendjét, ekkor vált el a két ünnep ideje. A húsvét angol neve: passover, átrepülést jelent. Gyakorta használják az Easter elnevezést, mely a német Oster szóval együtt keresendő. Őse egy germán istennő, Ostara az alvilág úrnője, ünnepe a tavaszi napéjgyenlőség idején volt. Lehet, hogy neve az East, a kelet

szóból származik, s a napfelkeltére utal. A szó a magyarban nem található meg, de Csíkményságon a húsvéti körmenet neve: kikerülés, más vidékeken a feltámadáshoz kapcsolódik. A magyar szó: húsvét, az azt megelőző időszak, a negyvennapos böjt lezárulását jelzi.

A húsvét és a hozzá kapcsolódó ünnepek a mozgó ünnepek közé tartoznak, azaz nem esnek a Julián-naptár szerinti év ugyanazon napjára minden évben. A Nap mozgása mellett a Hold mozgásától is függ a dátum némileg a héber naptárhoz hasonló módon. A húsvét helyes időpontja gyakran vita tárgya volt.

A húsvét egybeesik a tavaszi napéjegyenlőség idején tartott termékenységi ünnepekkel, melynek elemei a feltámadás, az újjászületés. Húsvét napja az 1582-ből származó egyházi szabályzat szerint a tavaszi holdtölte utáni első vasárnapra esik: március 22 és április 25-e közé. (Ezt mondja ki a niceai zsinat határozata is i. sz. 325-ben)

A húsvét kialakulásában fontos szerepet játszik a zsidó húsvét, a pészah. E vallás tanítása szerint e napon ünneplik a zsidók az egyiptomi rabságból való menekülésüket. Az Ótestamentum szerint a halál angyala lecsapott az egyiptomiakra, a zsidók kapuja azonban egy frissen leölt bárány vérével volt bekenve, így az ő házukat "elkerülte".

Az Egyiptomból való kivonulás történetét írja le a Hagada. A keresztény egyház szertartásaiban a hosszú ünnepi időszak átfogja a kora tavasz és a nyár elejei hónapokat. Az előkészületi idő a nagyböjt, amely Jézus negyvennapos sivatagi böjtjének emlékére, önmegtartóztatására tanít. Ezt nagyobb, kisebb ünnepek követik s a húsvéti ünnepkör a pünkösddel zárul. A ciklus a karácsonyi ünnepi szakasz párja, de jóval régebbi annál. Latin neve: Septuagesima - hetvened, mert hetven napig tart, húsvéti időnek is nevezik.

Húsvétkor ünnepli a kereszténység Jézus Krisztus feltámadását. A húsvét a legrégebbi keresztény ünnep és egyúttal a legjelentősebb is az egyházi év ünnepeinek sorában. A húsvét ünnepét megelőző vasárnap, virágvasárnapon arról emlékezik meg az egyház, hogy Krisztus pálmaágakat lengető tömeg éljenzése közepette vonult be számárháton Jeruzsálembe. A nagycsütörtök (zöldcsütörtök) Krisztusnak az Olajfák-hegyén történt elfogatását idézi emlékezetünkbe. Nagypéntek Krisztus Pilátus általi halálra ítéelésének, megostorozásának és kereszthalálának a napja. Nagyszombat este körmenetekkel emlékezik meg a keresztény világ arról, hogy Jézus - amint azt előre megmondta - harmadnap, azaz húsvétvasárnap hajnalán feltámadt halottaiból.

Húsvéti jelképek, szimbólumok

Barka

A barka bolyhos virágainak különleges gyógyerőt tulajdonítottak a régiek. Ha a családi tűzhelybe dobták, megóvta a házat a bajoktól, lenyelve pedig gyógyszerként elmulasztotta a torokfájást.

Bárány

A legősibb húsvéti jelkép a bárány. Eredete a Bibliában keresendő. Az ótestamentumi zsidók az Úr parancsára egyéves hibátlan bárányt áldoztak, s annak vérével bekenték az ajtófélfát, hogy elkerülje őket az Úr haragja. A húsvéti bárány Jézust is jelképezi. A Bibliában Krisztus előképe volt az a bárány, amelyet a zsidók Egyiptomból való kimenetelük alkalmával ettek, és amelyet nap mint nap feláldoztak a jeruzsálemi templom oltárán.

Az Újtestamentumban Jézus Krisztus az emberiség váltságára jött a földre: "Krisztus a mi bárányunk, aki megáldoztatott értünk".

Nyúl

A másik húsvéti állat, a húsvéti nyúl megjelenésének magyarázata már jóval nehezebb. Az ünnep termékenységgel kapcsolatos vonatkozásában magyarázat lehet a nyúl szapora volta. Mivel éjjeli állat, a holddal is kapcsolatba hozható, amely égitest a termékenység szimbóluma. Nyúl és tojás ősi kapcsolata a kutatók szerint a germán hagyományok alvilági istennőjének legendájában jelenik meg: eszerint a nyúl eredetileg madár volt, s az istennő haragjában négylábú állattá változtatta. E különös tulajdonságú állat hozzánk is német közvetítéssel került, de kialakulását homály fedi.

Az is lehet, hogy tévedésről van szó, mert régen egyes német területeken húsvétkor szokás volt gyöngytyúkot ajándékozni tojásaival együtt. A gyöngytyúk német neve Haselhuhn, röviden Hasel. A félreértés abból is eredhet, hogy németül a nyúl neve Hase. Mindenesetre a tojáshozó nyúl igen népszerűvé vált, a múlt század végén a képes levelezőlapok elterjedésével igen sokfelé eljutott.

A tojás

A tojás az élet újjászületésének, a termékenységnek legősibb jelképe. Bármilyen kicsi is, képes a világegyetem nagyságát s az élettelenből az élőbe való átmenet rejtélyét jelképezni.

Fontos szerepe van a húsvéti érendben is, de a tojások színezése, díszítése is régi korokra nyúlik vissza. A leggyakrabban használt szín a piros, magyarázatát a színek mágikus erejébe vetett hit adhatja. A pirosnak védő erőt tulajdonítottak. A tojások piros színe egyes feltevések szerint Krisztus vérének jelképezi. A tojásfestés szokása, s a tojások díszítése az egész világon elterjedt.

A tojásfestés népszokásként elsősorban Kelet-Európában maradt fenn a XXI. századig. Eredetileg egyszínűek voltak, pirosas színüket növényi festőanyagoktól kapták. Erre szolgált a vöröshagymahéj, a börsöny, a bíbortetű. Később kialakultak a feliratos tojások. A díszítést viasszal "írták" a héjra, melyet festés után lekapartak. Lehetett a szöveg név, üzenet, esetleg a keresztény jelképek valamelyike. A minták ismerői tojásfestéssel foglalkozó asszonyok voltak, akiktől a lányok megvásárolták azokat.

Magyarországon a festett, díszített tojás ajándékozása elsősorban a húsvéti locsolkodáshoz kapcsolódik. A díszített tojások festésének formái, a minták elrendezése tájegységenként változott. A nálunk leggyakrabban használt minták geometrikusak. A tojást hosszanti vonalakkal két, majd négy mezőre osztották. A hosszanti vonalak számának növelésével 16 mezős osztás is van, de igen ritkán. Ezt a művészetet rámásásnak nevezik. Az így kialakított,

majdnem háromszögletű mezők alkotják a geometrikus vagy virágdíszítés kereteit. Néha az osztóvonalakon is díszítenek. A díszítmények lehetnek: tulipános, fenyőágas, rózsás, almás, stb. A díszített tojás neve hímes tojás, s magát az eljárást tojáshímzésnek nevezik.

Különböző tojásgyűjtő népszokások vannak, melyek célja, hogy a legények minél több tojáshoz jussanak a tojásjátékokhoz. Egyik ilyen játék például a Kecskemét környékén ismert tojásütés, tojaskoccintás. Ketten egymással szemben állva a tojásokat egyre erősebben összeütögetik, s az nyer, akié épen marad. Másik játék a tojással való labdázás. Úgy tartották, hogy aki a feléje dobott tojást elejti, még egy esztendeig nem leli meg a párját.

Romániában a látogatók vitték a gazdának a tojást, megütögették vele, s közben köszöntést mondtak: "Krisztus feltámadott." Voltak azonban különleges felhasználásai is a tojásnak. Igen sok helyen szerepeltek a tojások, mint szerencsét hozó amulettek.

A görögök azt a tojást, melyet a tyúk először tojt nagypénteken, varázserejűnek tartották.

Német hiedelem szerint, húsvét reggel egy tojáson átnézve meg lehet látni a benne táncoló bárányt.

Jóslásra is használták a tojást: ha nagypéntek éjjelén feltörték, s egy pohár vízbe csurgatták, a formája megmutatta, milyen lesz a jövő évi termés. Volt, ahol a lányok tojáshéjat tettek a küszöbre húsvét előtti este, hogy megtudják, mi lesz a férjük foglalkozása. Ugyanaz lesz, mint az első férfié, aki belép a házba.

A tojás, a belőle kikelő madárral, a sírjából feltámadó Krisztust is jelképezi, amellet, hogy a termékenység ősi jelképe is. A téli időszak utáni első tojások éppen húsvét idejére estek, valószínűleg ezzel függ össze, hogy az emberek a tavasz érkezése feletti örömeiket a tojások kifestésével, hímzésével fejezték ki.

Húsvéthétfő

A naphoz kötődő népszokás a locsolkodás, ezért néhol *vízbevető hétfő* néven is ismerték ezt a napot. Egykor vidéken a lányokat a kúthoz, vályúhoz vitték, és vödörrel leöntötték, de a népszokás ma is, városi környezetben is tovább él. Eredetére nézve termékenységvarázsló célzatú, illetve a víz tisztító hatására is utal. A legények a locsolásért piros vagy hímes tojástkapnak a lányoktól.

A tojáshoz kapcsolódó másik hagyomány a tojást hozó húsvéti nyúl, amely valószínűleg német nyelvterületről terjedt el Magyarországon. Egy legenda szerint mikor Krisztus a keresztfán függött, előtte egy asszony egy nagy kosár tojással állt meg imádkozni, és Krisztus vére rácseppent a tojásokra. Ezért szokás a húsvéti tojást pirosra festeni. A vallásos magyarázaton túl a piros szín nemcsak a vért, az életet, hanem a szerelmet is jelképezi, és ezért a piros tojás szerelmi ajándék, szerelmi szimbólum is lehet húsvétkor.

**KELLEMESES HÚSVÉTI ÜNNEPEKET KÍVÁNUNK
MINDEN KEDVES MUNKATÁRSUNKNAK,
SZÜLŐKNEK ÉS DIÁKOKNAK!**

Kulcsár Sándor igazgató

Kulcsár Alexandra

Szabó Istvánné Nagy Magdolna

Tápai Róbert

tagintézményvezető-helyettesek